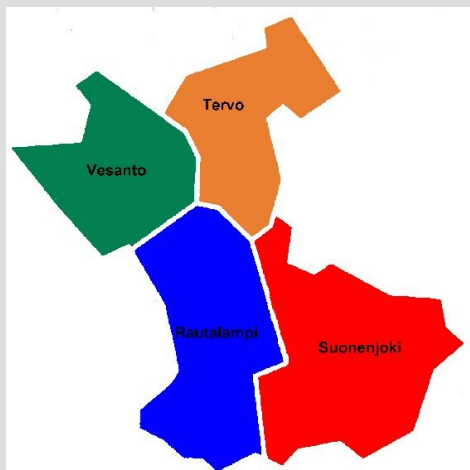

Toiminta-ajatus

Sisä-Savon kansalaisopisto on avoin vapaan sivistystyön opisto toimialueensa **Suonenjoen, Rautalammin, Tervon ja Vesannon** asukkaille.

Kansalaisopisto järjestää alueen koulutus – ja kulttuuri-tarpeita tukevaa monipuolista ja hyvinvointia lisäävää yleissivistävää koulutus-, kulttuuri- ja harrastustoimintaa, ammatillista lisäkoulutusta sekä maksupalvelu- ja projektitoimintaa.

Opisto on osa elämää.

TOIMINNAN TAVOITTEET VUONNA 2017

Asiakkuus: Uusia opiskelijoita saatiin rekrytoitua kursseille 648 kpl. Määrä on käytännössä sama edellisvuoteen verrattuna (651 kpl vuonna 2016).

Henkilöstö: Henkilöstö osallistui täydennyskoulutuksiin kokonaisina täydennyskoulutuspäivinä laskettuna yhteensä 47 kertaa.

Prosessit: Uusia kursseja toteutui 1830 tuntia, mikä tekee 16% kurssitarjonnasta. Uusien kurssien osuus nousi edellisvuoteen verrattuna n. 400 tunnilla.

Talous: Valtionosuustunteja toteutui 11 174 tuntia vuonna 2017. Tuntimäärässä on laskua 369 tuntia verrattuna aikaisempaan vuoteen 2016.

TOIMINTASUUNNITELMA 2018

Asiakkuus: Uusien opiskelijoiden rekrytointi ja asiakastyytyväisyyden ylläpitäminen, asiakaspalautteen kerääminen. Uuden asiakasryhmän hankkiminen kuntien henkilöstöstä. Leppävirran opiskelijoiden integrointi opiston toimintaan.

Henkilöstö: Henkilöstön täydennyskoulutusmahdollisuuksien turvaaminen opetustarjonnan laadun ja uusiutumisen turvaamiseksi, sosiaalisen median valmiuksien käytön lisääminen opiston henkilöstölle, UNESCO-koulutoimintaan osallistuminen, uusien opettajien rekrytointi, Erasmus-koulutusten toteuttaminen uuden konsortiohankkeen mukaisesti. Leppävirralla opettavien opettajien integrointi opiston toimintaan.

Prosessit: Leppävirran suunnitteluprosessien integroiminen opiston toimintaan. Kurssitarjonnan uudistaminen, HelleWin sähköisen päiväkirjan käytön lisääminen kaikilla opettajilla, sosiaalisen median sisällyttäminen opetukseen.

Talous: Leppävirran opistopalvelujen talousarvion laatiminen ja talouden toteuman seuranta kulujen todentamisen arvioimiseksi seuraavan vuoden suunnittelua varten. Uuden EU-ohjelmakauden hankkeiden hakeminen resurssien rajoissa. Maksupalvelukoulutusten budjetoiminen realistiselle tasolle. Yhteistyö Itä-Suomen vapaan sivistystyön yhteistyöelimen kanssa. Rehtori osallistui vapaan sivistystyön päivien sisältöjen suunnitteluun keskeisessä roolissa.

Visio

Opisto on se kunnan voimavara, joka antaa ihmisille mahdollisuuden osallistua, opiskella ja harrastaa omalla paikkakunnalla koko eliniän.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN 2017

Asiakkuus

Asiakastyytyväisyyttä mitataan yleensä kurssipalautteella, jota kerätään 10% otannalla kursseista kunkin lukuvuoden osalta. V. 2017 tämä ei ollut mahdollista hallinto-ohjelman uudistumisen vuoksi. Ohjelman osio, johon kurssipalautteet olisi voinut syöttää ja keskiarvon laskea, ei valmistunut vielä vuoden 2017 aikana.

Henkilöstö, osaaminen ja johtaminen

Itä-Suomen Vapaan sivistystyön päivät järjestettiin perinteiseen tapaan elokuun lopussa, tällä kertaa Mikkeliissä. Järjestävinä tahoina olivat Mikkelin kansalaisopisto, Snellman -kesäyliopisto ja Itä-Suomen aluehallintovirasto. Sisä-Savon kansalaisopistosta ei tällä kertaa ollut osallistujia päivillä.

Koulutus

Vuonna 2017 sekä vakituinen henkilöstö että tuntiopettajat osallistuivat erilaisiin täydennyskoulutuksiin, sillä täydennyskoulutuspäiviä kertyi yhteensä 47 kappaletta.

Henkilöstön kehittämispäivät ja työhyvinvointi

Opistolla on perinteisesti pidetty päätoimisen vakituisen henkilöstön kehittämispäivä keväällä. Vuoden 2017 keväällä tämä päätettiin jättää pitämättä, sillä opiston 70-vuotisjuhlien järjestelyt veivät päätoimisen henkilöstön aikaa ja voimavaroja, ja yhteisesti päätettiin keskittyä juhlien valmisteluun.

Päätoimisen henkilöstön kehityskeskustelut rehtori käy kerran vuodessa ja tekee yhteenvedon kaikille yhteisistä kehittämiskohteista.

Toimintasuunnitelma 2018

Päätoimiselle henkilöstölle ja tuntiopettajille hankitaan tarvittavaa täydennyskoulutusta OSAAVAn ja muiden koulutustahojen järjestämänä tarpeiden mukaan. Päätoimisen henkilöstön kehityskeskustelut käydään kerran vuodessa, päätoimisten tuntiopettajien joka toinen vuosi.

Opiston vakituinen henkilökunta kuvattuna keväällä 2017. Kuva: paikallislehti Sisä-Savon arkisto.

Henkilöstön määrää sopeutetaan talouden reunaehtoihin.

Talous

Opiston talous koostuu valtionavusta, kuntien rahoitusosuudesta, kurssimaksutuloista sekä myyntipalvelu- ja hanketuloista. Opisto piti vuonna 2017 yhteensä 11 174 valtionosuustuntia (VAOS), missä on n. 200 tunnin nousu edelliseen vuoteen verrattuna. Valtionosuustuntien tuntihinta koko opistolla oli ilman valtionosuutta 76€ ja valtionosuutta saatiin yhteensä 347 725€. Kurssimaksutulot olivat 150 537,95€, missä oli nousua edelliseen vuoteen 15 777,95€. Opetus- ja kulttuuriministeriö jakoi lisäksi opintotulirahoitusta 6250€ maahanmuuttajien, eläkkeellä olevien alle 63-vuotiaiden, senioreiden ja työttömien kurssimaksujen kattamiseen.

Hanketoiminnasta erikseen myöhempänä.

Henkilöstö

Rehtori

Kirsti Häkkinen
Tanssi ja liikunta

Toimistopalvelut

Eila Korhonen
Antti Kangas, 60%

Suunnittelevat opettajat

Marja-Liisa Husso, kuvataide ja käden-
taidot (Suonenjoki, Rautalampi)
Pia Pakarinen, musiikki, kädentaidot ja
kuvataide (Vesanto, Tervo)
Anneli Tarvainen, musiikki (Suonenjoki,
Rautalampi), sij. Tiia Schwartz
1.1.2017-11.4.2017 ja Heidi Hämäläinen
11.9.2017-31.12.2017
Minna Rönkkö, kielet, atk, koti- ja puu-
tarhatalous, teatteri- ja sanataide, tiedo-
tus, maksupalvelukurssit

Osastovastaavat

Anneli Tarvainen, Rautalampi (sij. Minna
Laitinen 11.9.-2017-31.1.2017)
Heidi Hämäläinen, Tervo
Pia Pakarinen, Vesanto

Tuntiopettajia 76 kpl

Musiikin tuntiopettaja Heidi Hämäläinen, joka toimi v. 2017 musiikinopettajana Anneli Tarvaisen sijaisena tämän ollessa opintovapaalla.

VIESTINTÄ

Ulkoinen viestintä

Opinto-opas ilmestyi jälleen paikallislehti Sisä-Savon liitteenä elokuussa 2017. Aina ajantasaiset tiedot löytyvät opiston omilta internet-sivuilta, sekä myös opiston ylläpitämältä Facebook –tililtä. Viestintä ja markkinointi toimivat omalta osaltaan näiden kanavien kautta. Opisto osallistui myös elokuussa Suonenjoella ja syyskuussa Rautalammilla järjestetyille harrastemessuille, jossa se esitteli monipuolisesti omaa toimintaansa. Myös perinteistä julistemarkkinointia harrastetaan edelleen, ja opiston tapahtumista ilmoitellaan alueen kuntien ja lehtien sähköisissä tapahtumakalentereissa.

Lasten ja nuorten kurssien markkinoinnissa hyödynnettiin kouluja. Eri järjestöille ja yhdistyksille tiedotettiin kursseista sähköpostitse. Ilmoitustauluilla mainostettiin kursseja ja opiston tapahtumia.

Opisto markkinoi kurssejaan ja järjestämi-

ään tapahtumia aktiivisesti. Savon Sanomiin, Paikallislehti Sisä-Savoon, Rautalampi-lehteen, Uusi Savo –lehteen ja Radio Savoon lähetettiin tiedotteita ja juttuaiheita, joista suuri osa julkaistiin. Opisto oli lehdistöseurannan mukaan esillä paikallisissa ja alueellisissa lehdissä yhteensä 53 kertaa vuoden 2017 aikana.

Opiston sidosryhmistä yhteistyötä tehtiin vahvimmin seuraavien toimijoiden kanssa: ERASMUS + -liikkuvuushankkeen yhteistyöopistot Pielaveden-Keiteleen kansalaisopisto ja Järvi-Saimaan kansalaisopisto, Snellman-kesäyliopisto, Ikäihmisten neuvostot sekä Sisä-Savon kuntien koulut, kirjastot ja kulttuuritoimet sekä seurakunnat.

Toimintasuunnitelma 2018

Viestintästrategian ja markkinointiviestinnän analyysi ja edelleen kehittäminen
Sosiaalisen median (erityisesti videoiden) käyttö opiston viestinnässä.

OPETUSJÄRJESTELYT JA OPPIMISYMPÄRISTÖ

Vuonna 2017 Facebookia käytettiin aktiivisesti opiston viestinnässä, ja jatkettiin verkkoluentojen välittämistä. Tätä toimintaa on tarkoitus jatkaa tulevaisuudessa.

Toiminnalliset tunnusluvut

Opetustunnit VAOS 11 174h
Liiketoimintaa, projektit 73 h
Myyntipalvelukurssit 115 h
Yhteensä 11 362 h

Opetustunnin hinta VAOS 76€
OPM:n normihinta 83,77€

Brutto-opiskelijat 5 751 kpl
Netto-opiskelijat 2 616 kpl
(18,4 % asukasluvusta)
Opiston tapahtumien kävijät 5 369 kpl

Talouden tunnusluvut

Toimintamenot kaikki	848 538 €
VAOS menot	794 427 €
Valtionapu	347 725 €
Toimintatulot kaikki	303 417 €
Kurssimaksutulot	134 760 €

Toimintatuloihin sisältyy
Liike- ja projektitoiminta 54 111 €

Musiikki

Vuonna 2017 musiikissa annettiin opetusta yhteensä 4189 tuntia yhteensä 1172 oppilaalle. Musiikin kursseja järjestettiin yhteensä 109 kpl.

Uusia musiikkikursseja olivat esimerkiksi Rautalammillla sisarusmuskari, sekä The Musical Five –bändi ja Lauluyhtye Tähti-sumu. Suonenjoella yksinlaulutunnit pidettiin englannin kielellä syyslukukauden 2017 ajan.

Suosituimmat kurssit Tervossa olivat Tervon kööri –kuoro, pianonsoitto, kitaran-/ sähkökitaran-/ bassosoittotunnit, Musisoivat muksut –kurssi sekä kehitysvammaisten ja ikäihmisten musiikkiryhmät.

Vesannolla suosituimpia kursseja olivat Naiskuoro IloVeela, pianonsoitto sekä kitaran-, sähkökitaran ja basson soitto-tunnit. Myös valmennus bändisoittoon oli suosittua, ja tämän kurssin seurauksena Vesannolle muodostuikin kokonaan uusi bändi Ritual of Terror. Myös aiemmin kasattu *Piihasuma* uskaltautui jo keikkailemaankin. Uutuutena Vesannon musiikin kurssien tarjonnassa aloitti Laulusta voimaa –niminen kurssi Simolan kerhohuoneella. Se on integroitu osaksi kotona asuvien vanhusten päivätoimintaa.

Oman haasteensa toi Vesannolla väistötiloihin siirtyminen. Musiikinopetustakin hajautettiin eri toimipisteisiin, mm. Yökahvilalle, alakoulun tiloihin sekä Ruusukkeeseen.

Opiston musiikkiryhmät esiintyvät aktiivisesti eri tilaisuuksissa. Näistä tarkemmin s. 11.

Toimintasuunnitelma 2018

Yhteistyön lisääminen eri toimijoiden kesken

Musiikin opetuksen laajuuden kartoittaminen kiristyneen taloustilanteen vuoksi
Opettajien lisäkouluttaminen uusiin teknologisiin tarpeisiin

Monipuolinen musiikkikurssien tarjoaminen myös Leppävirralla

Teatteri- ja sanataide

Näyttämötaiteissa annettiin opetusta 21 kurssilla yhteensä 569 tuntia kaiken kaikkiaan 189:lle opiskelijalle. Luvuissa on nousua verrattuna edellisvuoteen: opetustunteja annettiin 107h enemmän, ja opiskelijamäärä nousi 54:llä opiskelijalla.

Tällä hetkellä opiston alla toimii viisi eri teatteriryhmää sekä yksi sanataiteen ryh-

Runonlausujat yhteiskuvassa esityksensä jälkeen 29.11.2017.

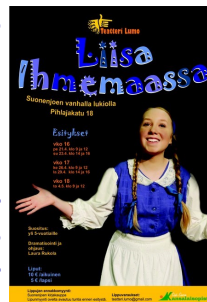
Lumolaiset yhteiskuvassa!

Niivesteatterin *Kurkisuon Iisakki* –näytelmän esiintyjäkaarti roolivaatteissaan. Kuva: Sari Toikkanen.

mä. Näistä muutama ryhmä on kokenut nimenmuutoksen v. 2017 aikana, sillä Kerkonkosken teatterinuoret –ryhmä kulkee nykyään Draamamestareiden nimellä, ja Niivesteatterin nimi muuttui muotoon Tervoteatteri harjoitus– ja esityspaikan vaihdoksen myötä.

Teatteri Lumon uusi pitkä näytelmä sai ensi-iltaesityksensä huhtikuun loppupuolella ja tällä kertaa aiheeksi oli valittu kaikkien tuntema fantasiaseikkailu *Liisa Ihmemaassa*. Esityksen dramatisointi ja ohjaus olivat Laura Rukolan käsialaa, ja sitä esitettiin Suonenjoen vanhalla lukiolla yhteensä kymmenen kertaa. Joukossa oli niin kaikille avoimia yleisöesityksiä kuin päivähoitokäisille sekä pienille koululaisille suunnattuja aamupäivänäytöksiä. Yhteensä *Liisa Ihmemaassa* keräsi 556 katsojaa esityskautensa aikana.

Niivesteatteri jatkoi toimintaansa ohjaaja Jukka Virtalan johdolla, ja ryhmä harjoiteli maaliskuun huhtikuussa esityskautensa saaneen, Reino Pääkkösen käsikirjoittaman näytelmän *Kurkisuon Iisakki*. Esitykset pidettiin Niiniveden Nuorisoseurantalolla, ja katsojia näytelmä keräsi kaiken kaikkiaan 330 henkeä. Lisäksi

näytelmää esitettiin kesän aikana heinäkuussa kaksi kertaa, ja ne esitykset saivat yhteensä 175 katsojaa.

Tarinатеatteri on Suonenjoella vielä melko uusi teatterintekemisen muoto, mutta tarinateatteriryhmä on alkanut vakiinnuttaa toimintaansa ja teki pienimuotoisen esityksenkin joulukuussa 2017. Samalla ryhmä lanseerasi itselleen nimen: Tarinateatteri SisäVALO.

Opiston eri teatteriryhmät valmistivat yhteensä 14 esitystä v. 2017 aikana, ja ne keräsivät yhteensä yhteensä 1123 katsojaa. Tämä on 145 katsojaa enemmän kuin edellisvuonna, mikä sekin osoittaa, että opiston teatteritoiminta kiinnostaa sekä osallistujia että katsojia, ja on hienoisessa nosteessa.

Sanataiteessa opiston lausunta- ja puheilmistryhmän syyskauden esitys oli saanut nimekseen *Rakkaus maani graniittiin*, ja se esitettiin perinteisesti marraskuun lopulla Kellarikalleriassa. Esitys keräsi 55 katsojaa.

Toimintasuunnitelma 2018

Jatketaan monipuolisen teatteri- ja sanataiteen ohjelmiston tuottamista sekä

*tavoitteellista teatterikasvatusta
Teatteri- ja sanataiteen ryhmien pitkä-
jänteinen kehittäminen saadaan aikaan
teatteriaineiden päätoimisen opettajan
palkkaamisella
Parannetaan esitysten valo- ja äänitek-
nisiä valmiuksia kouluttamalla vastuu-
henkilöitä ko. laitteiden käyttöön*

Kuvataide ja kädentaidot

Kuvataiteessa ja muotoilussa opetusta annettiin yhteensä 582 tuntia 176 oppilaalle ja kädentaidossa yhteensä 1787 tuntia 540 oppilaalle. Kädentaitojen puolella oli pientä laskua edellisvuoteen verrattuna sekä kurssilaisissa että opetustunneissa, mutta kuvataiteen ja muotoilun puolella sekä opetustuntien että opiskelijoiden määrä pysyi melko lailla samana vuoteen 2016 verrattuna.

Kädentaidoissa ja taideaineissa opetuksen teemana oli Suomi 100 vuotta. Sitä tuotiin esille värien ja tekniikoiden kautta eri tavoin. Esimerkiksi akvarellikurs- sin yhtenä aiheena oli itsenäisyyden symboli - kuusi. Perinne- käsi- töitä päivitettiin tämän päivän materiaaleilla, esim. punonta- töitä valmistettiin kierrätysma- teriaaleista. Villalevystä huovutettiin mm. kännyköille ja tableteille pakkaselta suoja-

via laukkuja. Niihin joko huovutettiin tai kirjottiin perinteisellä villakirjonnalla ku- vioita.

Opiston 70-juhlavuoden merkeissä opettajat halusivat, että eri vuosikym- menillä tehtyjä käsitöitä ja taidetta koo- taan kevätnäyttelyn. Aluksi operaatio vaikutti työläältä, mutta lopulta kurssitöi- tä löytyi oppilaiden ja aiemmin opistos- sa opettaneiden opettajien kätöistä niin runsaasti, ettei aivan kaikkia töitä saatu mahtumaan Kellarikallerian val- keaan saliin. Vanhimmat työt olivat 1950- luvulta. Lukukaudella 2016-2017 valmistetuissa töissä oli huomioitu Suo- men 100. juhlavuosi sini-valkeina töinä ja yksi "osasto" oli varattu pelkästään näille töille.

Sekä Suonenjoen että Rautalammin näyttelyssä oli esillä pitkäaikaisen teks- tiilityönopettaja Irja-Leena Paanasen käsitöitä ja skannattuja kuvia kansallis- puvuista.

Yhteistyökumppa- nimme Martat olivat opettamassa kevät- näyttelyn yhteydes- sä sukan neulontaa. Etenkin kantapään teon opastusta oli kaivattu ja siihen tarjottiin tällainen

mahdollisuus. Työnäytöksiä kevätnäyt- telyn aikana oli eri tekniikoista.

Opiston 70-pääjuhlien koristelusta vas- taamaan perustettiin Antaa kaikkien kukkien kukkia -opintosetelikurssi. Näp- pävät naiset valmistivat satoja kukkia lähinnä erilaisista papereista. Vanha- mäki juhlakoristeiden suhteen on todel- la haastava paikka, joten kukkasat pää- sivät somisteeksi lähinnä kahvipöytiin ja sisäänkäynnin yhteyteen sekä erilliseen kukkapöytään, jonne juhlavieraidenkin toivottiin tuovan itse tehty kukkanen.

Pitkään opistossa työskennelleille opet- tajille jaettiin 70-v. pääjuhlassa perin- teisten kunniamerkkien sijaan hopeako- rut, jotka oli valmistettu käsityönä. Koru- malli suunniteltiin niin, että sen toivottiin sopivan kaikille.

Yhtenäiskoululla järjestettiin harraste- messut elokuulla ja opiston kädentaita- jia ja taitelijoita oli esittelemässä siellä tulevan kauden kurssitarjontaa ja pitä- mässä työnäytöksiä. Osasto herätti pal- jon kiinnostusta.

Yksi pitkäaikaistyötön oli 3 kk työkokei- lujaksolla syyskauden aikana. Kyseinen henkilö oli suurena apuna, kun Suonen- joen vanhan lukion alakerran opetusti- loja palautettiin lisveden koulun väistöti-

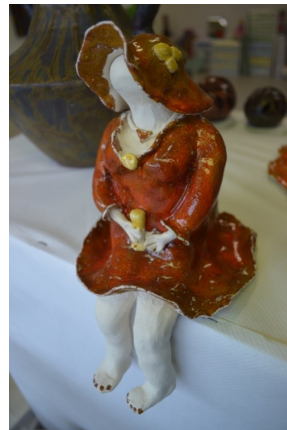

Punottuja töitä, uusia ja vanhoja, Suonenjoelta.

Taidonnäyte
Rautalammin
Käsityökahvila –
kurssilta.

Ihana keramiikkaleidi Vesannon näyttelystä.

latarpeen jäljiltä opiston käyttöön. Hän valmisti myös havaintomateriaalia kädentaitokursseille ja oli apuna monessa tilanteessa.

Tervon suosituimmat kurssit olivat puutyöt, kudonta sekä *Nypläys ja hopeakorut* –kurssi, joka tällaisena kahden materiaalin yhdistelmäkurssina oli uutena kurssina ohjelmassa. Vesannolla suosituimpia kursseja olivat taontatyöt, kudonta sekä taitopaja 1.-4. –luokkalaisille. Väistötiloihin siirtymisen takia mm. puutyöt jouduttiin jättämään tauolla syksyllä 2017.

Kaikissa opistokunnissa järjestettiin perinteiset keväänäyttelyt huhtikuun 2017 aikana. Kurssitoita oli näytteillä useita satoja, ja kävijöitä näyttelyihin saatiin yhteensä 1375 henkeä. Suonenjoen keväänäyttelyn ohjelmalliset avajaiset pidettiin 6.4., ja tuolloin paikalla oli 68 henkeä.

Näyttelyissä kävi yhteensä 597 katsojaa Suonenjoella, 300 Rautalammillä, 110 Tervossa ja 300 kävijää Vesannolla. Opiston keväänäyttelyt ovat kussakin kunnassa yleensä eniten kävijöitä kerääviä tapahtumia, ja kuntalaiset osavat niitä jo joka kevät odottaa. Tällä kertaa näyttelyissä oli myös mahdollista vertailla eri aikojen kurssitoita, sillä

opiston 70 –vuotisen taipaleen kunniaksi näyttelyihin oli saatu myös vanhoja kurssitoita vuosien varrelta.

Toimintasuunnitelma 2018

Leppävirran liittyminen opistoalueeseen, ja opetustarjonnan laajentaminen koetaan positiivisena haasteena Sisäilmaongelmista vapaiden opetustilojen löytäminen eri kunnissa Sopivien ajankohtien löytäminen lyhytkursseille on haasteellista Harrastemessuille osallistuminen Suonenjoella

Kielet ja tietotekniikka

Kieliä opistossa opetettiin 43:lla eri kurssilla yhteensä 960 tuntia. Opiskelijoita kielten kursseilla oli yhteensä 304. Opetustuntien määrä laski hieman edellisvuoteen verrattuna, mutta opiskelijamäärä pysyi käytännössä samana. Kielivalikoimassa oli suomea, englantia, espanjaa, viroa ja venäjää. Edellä mainituista kielistä Suonenjoen kielivalikoimassa oli niitä kaikkia, muissa kunnissa osaa niistä. Tervossa ja Vesannolla ohjelmassa olivat venäjän, espanjan ja viron kielen kurssit, Rautalammillä englannin ja viron kurssit. Lisäksi englantia opiskeltiin Suonenjoella yksityisopetuksena ja espanjaa Vesannolla pariopetuksena. Tällainen intensiiviopetus on

joillekin osallistujille erittäin mielekäs tapa oppia.

Suomen kielen kurssit ovat tärkeää lisä opiston kielitarjontaan ja tukevat maahanmuuttajien kotoutumista. Siksi Suonenjoen suomen kielen kurssi muutettiin koontumaan kahtena päivänä viikossa opiskelijoiden toiveiden mukaisesti. Muutos otettiin tyytyväisinä vastaan, ja se nopeutti opiskelijoiden suomen kielen oppimista selvästi.

Kielikurssien taso vaihteli alkeiskursseista hyvinkin pitkälle edistyneiden kursseihin. Eniten edistyneille opiskelijoille tarkoitettuja kursseja on englannissa, ja varsinkin puhutun kielen kursseja toivotaan. Aamuisin kokoontuvien englannin Coffee Mornings–keskustelukurssien ohella vastaavat iltakurssit pyörivät sekä Suonenjoella että Rautalammilla. Uutena englannin kurssina aloitti *Revision* –niminen kertauskurssi.

Kieltenopetuksen tilanne on opistoalueella tällä hetkellä melko hyvä, sillä opistolla on pysyvä ja ammattitaitoinen kielenopettajien ryhmä. Haasteena on saada kielten jatkoryhmät toteutumaan, minkä vuoksi verkko-opetusta on tarkoitettu tulevaisuudessa ottaa enenevässä määrin käyttöön. Myöskin erikoisem-

pien kielten kurssitoiveisiin on usein vaikea vastata, niissä haasteina ovat opettajan saamisen sekä ryhmän toteutumisen vaikeudet.

Tietotekniikan opetus jakaantui tieto – ja viestintätekniikan alkeiden opiskeluun sekä johonkin tiettyyn aihepiiriin liittyviin lyhytkursseihin. Pidempiä peruskursseja pidettiin Suonenjoella, Rautalammilla ja Vesannolla, ja lyhytkursien aiheina olivat mm. pilvipalvelut, Excelin perusteet, tai vaikkapa Android-laitteiden toimintaan tutustuminen. Kokonaan uusi kurssi oli Vanhat valokuvat –kurssi Vesannolla, minkä aikana keskityttiin etenkin valokuvien arkistointiin ja digitointiin.

Opiskelijoita atk-kursseilla oli yhteensä 108 ja kursseja toteutui 10 kpl; oppitunteja niillä oli yhteensä 126. Kurssien lukumäärä sekä tuntimäärä laskivat edellisvuoteen verrattuna, mutta opiskelijoiden määrä puolestaan nousi hienaan.

Tietotekniikkakurssien osalta suurin haaste on osaavien ja halukkaiden opettajien löytäminen. Tämän ainealueen sisältö muuttuu ja kehittyy koko ajan, ja opettajien löytäminen kaikkiin opistokuntiin on haasteellista.

Toimintasuunnitelma 2018

Maahanmuuttajien suomen kielen opetuksesta huolehtiminen.

Monipuolisen kielten opetuksen järjestäminen kysynnän mukaan.

Kielten opettajien kouluttaminen AC– ja muiden atk-sovellusten käyttöön
Tietotekniikan opetuksen kysyntään vastaaminen.

Tanssi, terveys ja liikunta

Liikunnan kurssit toteutuivat vuonna 2017 hyvin, ja liikunta oli erittäin suosittu ainealue. Tuntimäärä ainealueella oli yhteensä 1762 tuntia ja osallistujia oli 2391 henkeä 120:lla eri kurssilla. Kaikissa näissä lukemissa oli pientä nousua edellisvuoteen verrattuna. Liikunnan ainealue onkin osallistuja- ja kurssimäärillä mitattuna opiston suurin.

Liikunnassa parhaiten osallistujia vetivät kahvakuula, vesijumput, kuntosalit ja kuntoliikuntakurssit. Opisto keskittyy jatkossakin työikäisen väestön ja ikäihmisten kuntoliikuntaan.

V. 2017 tanssia opetettiin 382 tuntia 375 kurssilaiselle, ja toteutuneita tanssikursseja oli yhteensä 24 kpl. Tanssikurssien tunti- ja kurssimäärät ovat olleet laskussa, vaikka toiveita tanssi-

Kirsi Falinin *Tanssii tähtien kanssa* –ryhmä Suonenjoen kevätkuuhlassa 2017.

Seniorijumpaa!

Auli Junikan Lavis-ryhmissä riittää vauhtia!

kurssille aina on. Tämä kertoo lähinnä siitä, että alueellamme olisi tarvetta pysyvälle tanssiopettajalle.

Terveysteen tähtävillä kursseilla pääpaino oli ensiapukoulutuksessa. Suurin osa näistä kursseista toteutettiin maksupalvelukoulutuksena. Maksupalvelutoiminnasta tarkemmin s. 11-12.

Toimintasuunnitelma 2018

Liikuntaryhmien vetäjien löytäminen seuraavan vuoden ohjelmaan.

Liikuntakurssien markkinointi eri kuntien markkinointitapahtumien yhteydessä

Liikuntakurssien ottaminen sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisen strategiseen suunnitteluun eri kunnissa.

Liikunnan opettajien kouluttaminen Vakituksen tanssin- ja liikunnanopettajan palkkaaminen

Muut

Muun yleissivistävän koulutuksen otsikon alla toteutettiin v. 2016 opetusta yhteensä 66 tuntia. Opiskelijoita oli yhteensä 142 ja kursseja yhteensä 7 kpl. Tämän otsikon alle kuuluu hyvin erilaisia kursseja, mm. lisäksi hyvänolon kurssi. Muita pienempien aineryhmien kursseja oli mm. omenapuiden leikkaus-

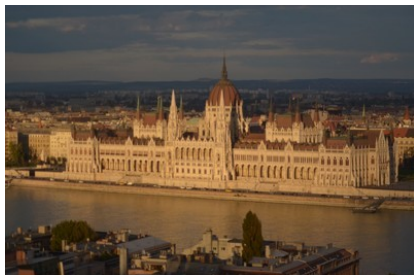

kurssi, mikä toteutettiin kevättalvella Suonenjoella.

Luentoja ja muita tapahtumia toteutettiin vuoden aikana runsaasti., v. 2017 aikana 33:n eri kurssin verran. Opetustunteja näihin luentoihin, konsertteihin ja tapahtumiin meni 209, ja osallistujia niissä oli yhteensä 5369 henkeä. Tällä ai- nealueella on kovasti nousua v. 2016 verrattuna, sillä silloin tunteja tähän ai- nealueeseen käytettiin 100, kursseja oli yhteensä 21 kpl ja osallistujia 4055 henkeä.

Sisä-Savon kansalaisopisto kuuluu kansainväliseen UNESCO-kouluverkostoon, ja olemme jo vuosien ajan toteuttaneet UNESCO-koulutoimintaa järjestämällä vuosittain eri maailmanperintökohteista kertovia luentoja eri opistokunnissa. Vuoden 2017 alussa opisto järjesti Budapest –aiheiset luennot kaikissa neljässä opistokunnassa, ja nämä luennot keräsivät yhteensä satakunta kuulijaa.

Helmikuussa 2017 opisto järjesti yhteistyössä Jätekukon ja sekä Suonenjoen että Tervon seurakuntien Tarinatupa –toiminnan kanssa kierrätyksestä kertovan yleisöluennon sekä Suonenjoelle että Tervoon, mikä saikin kuulijoilta kovasti kiitosta. Yleisöä luennot keräsivät yhteensä n. 80 henkeä. Syyslukukaudella

UNESCO:n maailmanperintökohteita käsittelevässä luentosarjassa tällä kertaa vuorossa oli Budapest.

vastaavanlaisten yhteistyöluentojen otikkona oli *Vinkkejä ja reseptejä edulliseen ja terveelliseen ruokavalioon*. Yhteensä näillä luennoilla oli läsnä n. viitisenkymmentä kuulijaa.

Kesäkuun puolessavälissä opisto järjesti Wanhat asut –pukuluennon, mikä keräsi Rautalamille 20 asiasta kiinnostunutta kuulijaa.

Loppuvuoden yleisöluennot painottuivat lähestyvään 100-vuotiaan Suomen itsenäisyyspäivään, ja olivat osa Suomi100 v. –juhluvuoden teemaa. 27.11. opisto järjesti yhteistyössä koulujen, kulttuuri-toimen ja kirjastotoimen kanssa *Suomi ja suomalaiset v. 1917* –yleisöluennon. Luennoitsijaksi Suonenjoelle saatiin historiantutkija Samu Nyström, ja kuulijoita tämä Suomen itsenäistymisen syntyhetkiin liittyvä luento keräsi 96 kpl. Itsenäisyyspäivän aattona 5.12. pidettiin toinen Suomi 100v. –teeman alle menevä luento Suonenjoen seurakuntakodilla. Tämän luennon otsikko oli *Kohti länttä, marssien vai madellen?*, ja tällä kylmän sodan vuosiin sijoittuvalla luennolla oli 18 kuulijaa.

Opisto kuuluu kansainväliseen UNESCO-kouluverkostoon, ja tämän toiminnan puitteissa opisto järjesti tällä kertaa

UNESCO:n maailmanperintökohteista ja tarkemmin sanottuna Budapestista kertovia luentoja kaikissa opistokunnissa tammikuun 2017 aikana. Luennot keräsivät yleisöä yhteensä lähes sata henkeä. Tämän lisäksi opiston suunnittelija-opettaja osallistui Suomen UNESCO-koulujen kokoontumiseen, mikä pidettiin Helsingissä syyskuun alkupuolella.

Sisä-Savon kansalaisopisto tekee myös yhteistyötä lähiopistojen kanssa yleisöluentojen välittämisen tiimoilta. Maaliskuussa opisto välitti alueelleen Kuopion kansalaisopiston järjestämän verkkoluennon uniapneasta, ja marraskuun puolivälissä samanlaisen verkkovälitteisen luennon aiheena oli puolestaan keuhkohtaumatauti. Sisä-savolaisia etäosallistujia näille luennoille osallistui yhteensä neljä kpl, eli verkko-osallistuminen ei alueellamme vielä ole kovin yleistä.

Opiston panos ikäihmisten viikolle sisälsi tällä kertaa retken Rautalamille. Retki lähti Suonenjoelta, ja ohjelma sisälsi mm. tutustumiskäynnin Rautalammin museoon sekä iltapäivämusiikkihetken Rautalammin kirkossa. Osallistujia retkelle saatiin mukaan 23 kpl.

Opiston kierrätyksestä kertovat yhteistyöluennot Jättekukon ja Tarinatupien kanssa keräsivät innostunutta yleisöä sekä Suonenjoelle että Tervoon.

Anna-Mari Kaipainen, Wanhat asut –pukuluennon pitäjä, hienossa vanhassa asussaan 13.6.2017.

Musiikki

Musiikin opiskelijat esiintyivät opettajan-sa johdolla useissa eri tilaisuuksissa vuoden aikana. Tilaisuuksista osa oli opiston järjestämiä konsertteja, ja osa puolestaan sellaisia tilaisuuksia, joissa järjestävänä tahona oli joku muu kuin opisto, mutta joissa opiston musiikkiryhmiä oli mukana esiintymässä. Tilaisuuksien järjestäjinä toimivat usein seurakunnat, koulut, hoitokodit ja kylä- ym. yhdistykset. Näiden lisäksi opiskelijat esiintyivät opiston omissa juhlissa, näyttelyjen avajaisissa sekä musiikinopettajien organisoimissa soittajaisissa.

Opiston omia konsertteja olivat mm. perinteiset joulukonsertit Rautalammilla. Näitä pidettiin perinteisesti kaksin kappalein, sillä lapset ja nuoret saivat oman joulukonserttinsa, ja opiston kuorot omansa. Lasten ja nuorten koulukonsertissa oli yhteensä 120 kuulijaa, ja kuorojen joulukonsertti keräsi 250 hengen suuruisen yleisön.

Tervon Kööri –kuoro teki yhteistyötä Tervon seurakunnan kanssa, ja osallistui ensimmäiseen adventtikirkkoon. Muista loppuvuoden konserteista kannattaa mainita mm. itsenäisyyspäiväjuhla Vesannolla. Tuossa 6.12. pidetyssä juhlassa esiintyi opiston kuoro llo-

Veela, ja kuulijoita paikalla oli 215 henkilöä. Kyseisessä juhlassa esiintyi myös opiston Tervoteatteri –ryhmä, joten opiston esittävien taiteiden edustajat olivat vahvasti juhlan ohjelmassa läsnä.

Kevätlukukaudella opiston esiintyvät ryhmät eivät pitäneet omia kevätkonserttejaan tms., vaan kaikki energia keskitettiin Sisä-Savon kansalaisopiston 70-vuotisjuhliin, mitä juhlittiinkin näyttävästi kaikissa neljässä opistokunnassa. 70-vuotisjuhlista on kerrottu tarkemmin s. 13. Musiikkiryhmät osallistuvat kuitenkin entiseen tapaan omien paikkakuntiansa pienempiin laulajaisiin, kuten esimerkiksi Vesannolla sekakuoro osallistui huhtikuussa Närhilän-Tikankontin kevätlaulajaisiin.

SIDOSRYHMÄYHTEISTYÖ

Paikallinen yhteistyö

Opiston paikallinen yhteistyö korostuu yhteisten tapahtumien järjestämisessä kuntien, seurakuntien, järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Osastovastaavat opistokunnissa ja rehtori ja suunnitteli- jaopettaja Suonenjoella pyrkivät olemaan mukana paikallisten tapahtumien järjestelyissä.

V. 2017 kansalaisopisto oli mukana järjestämässä harrastemessuja sekä Suonenjoella että Rautalammilla elosyyskuussa. Kyseessä oli molemmissa kunnissa nuorisotoimen, kulttuuritoimen ja kansalaisopiston yhteisponnistus, ja messut saivat hyvää palautetta. Suonenjoen harrasmessuilla vieraili yhteensä n. 500 kävijää, ja Rautalammilla puolestaan 400 vierasta.

Alueellinen yhteistyö

Itä-Suomen vapaan sivistystyön yhteistyöelimen avulla järjestettiin Itä-Suomen vapaan sivistystyön päivät Mikkelissä. Alueellista yhteistyötä tehtiin erityisesti Erasmus-hankkeen opettajien täydennyskoulutusmatkoilla.

MAKSUPALVELUTOIMINTA

Vuoden aikana järjestettiin useita ensiapukoulutuksia eri ammattiryhmille. Näiden lisäksi maksupalvelukoulutuksena tarjottiin myös muun muassa liikuntaa, tietotekniikkaa sekä askartelua. Lisäksi v. 2017 kansalaisopisto toteutti luottamushenkilökoulutukset opistoalueen kuntien uusille luottamushenkilöille.

Kaiken kaikkiaan maksupalvelukursseja toteutui v. 2017 yhteensä 16 kurssia, ja

näillä kursseilla oli yhteensä noin 358 osallistujaa. Tunteja maksupalvelukursseihin käytettiin 147.

Toimintasuunnitelma 2018

*Maksupalvelukoulutusten järjestäminen alueen asukkaiden tarpeisiin
Uusien EA-koulutusvälineiden tilaaminen ja päivittäminen ajan tasalle
Opistoyhteistyön laajentaminen mahdollisuuksien selvittäminen naapurikuntien kanssa.*

HANKKEET

Opintoseteliavustus

Opetusministeriö myönsi opistolle 6250 euroa opintosetelityypistä avustusta Opetusministeriön määrittelemiin kohderyhmiin kuuluvien henkilöiden opiskelijamaksujen korvaamiseen lukuvuodelle 2017-2018. Avustus tuli sidottua kokonaan opiskelijamaksuihin jo syyslukukaudella 2017. Opisto kohdensi avustuksen senioreiden, eläkkeellä olevien alle 63-vuotiaiden (lähinnä kehitysvammaisten), työttömien ja maahanmuuttajien koulutuksiin.

Erasmus+ -opettajien koulutushanke

CIMO myönsi vuosille 2017-2019 Sisä-

Savon kansalaisopiston hankkeeseen Kolmen kopla matkalla kohti kansainvälisyyttä liikkuvuustukea 41 565€. Tuella 27 kolmen opiston opettajaa ja rehtori pääsivät osallistumaan eurooppalaisille täydennyskoulutuskursseille tai job shadowing -jaksoille

Toimintasuunnitelma 2018

*Opintoseteliavustus (OPH)
Erasmus opettajien koulutushankkeen läpivieminen ja uuden kolmen opiston konsortiohankkeen aloittaminen
Leader-hankehaku kv-bändiprojektiin
Viron ja Pohjanmaan Aisapari partnerin kanssa.*

Sisä-Savon kansalaisopiston 70-vuotisjuhlalat v. 2017

Opisto täytti kunnioitettavat 70 vuotta vuonna 2017, ja tätä virstanpylvästä juhlittiin kaikissa neljässä opistokunnassa huhtikuun alussa. Ensimmäisenä juhlittiin Rautalammilla 5.4., minkä jälkeen vuorossa oli Suonenjoen pääjuhla Vanhamäen hyvinvointikeskuksen Syke-talossa 7.4. Tervon juhlaa vietettiin 19.4., ja viimeisenä juhlittiin Vesannolla 21.4.2017.

Vaikka juhlaohjelma oli kaikissa neljässä juhlassa monipuolinen ja tasokas, Suonenjoen pääjuhlassa oli muutamia elementtejä, joita muissa juhlissa ei nähty. Ensinnäkin Sisä-Savon kansalaisopisto sai Suonenjoen juhlassa tunnustusta tekevästään työstä valtiovallan taholta, kun kansanedustaja Markku Rossi piti juhlapuheen. Myös Kansalaisopistojen Liiton (KoL) toiminnanjohtaja Jaana Nuottanen puhui Vanhamäellä, ja hän korosti sitä, miten äärettömän tärkeää työtä Suomen kansalaisopistoissa tehdään kansalaisten

Kansalaisopistojen Liiton toiminnanjohtaja Jaana Nuottanen

Suonenjoen pääjuhlassa palkittu Kirsti Eskelinen, kansanedustaja Markku Rossi sekä Sisä-Savon kansalaisopiston rehtori Kirsti Häkkinen.

fyysisen kunnon, henkisen vireyden ja sosiaalisen elämänlaadun eteen. Suonenjoen 70-vuotisjuhlassa myös jaettiin kunniamerkkejä pitkään opistotyötä tehneille. Sisä-Savon kansalaisopistossa on monia 20 tai 30 vuotta opettanutta, mutta ensimmäisenä lavalle taputettiin Kirsti Eskelinen, joka sai kunnianosoituksensa peräti 50 vuoden palveluksesta. Kaiken kaikkiaan juhlassa jaettiin huomionosoitukset 13:lle 20-50 vuotta opistossa töissä olleelle henkilölle.

Juhlaväkeä

Opiston vakituista henkilökuntaa kuvattuna opiston Tervossa pidetyn 70-vuotisjuhlan jälkeen. Kuvassa vasemmalta lukien: Pia Pakarinen, Heidi Hämäläinen, Eila Korhonen, Minna Rönkkö ja Kirsti Häkkinen.

Kansalaisopiston 70-vuotisjuhlalat olivat kaikki erittäin onnistuneita tilaisuuksia ja ne saivat paljon kehuja monipuolisesta ohjelmatarjonnastaan. Ne myös selvästi kiinnostivat kuntalaisia, sillä juhlavieraita oli kaikissa juhlissa runsaasti: Suonenjoella 370 henkeä, Rautalammilla 210 juhlijaa, Tervossa 110 henkilöä ja Vesannolla 250 osallistujaa. Opiston 70-vuotisjuhlisiin osallistui siis yhteensä 940 henkilöä ympäri Sisä-Savoa.

Sisä-Savon kansalaisopiston entistä ja nykyistä henkilökuntaa. Kuva: Päivi Korhonen.

ITSEnäistä, ITSEpäistä, ITSEtehtyä teatteria 100-vuotiaasta Suomesta – teatterifestivaali Suonenjoella 15.-17.9.2017

Sisä-Savon kansalaisopisto järjesti yhteistyössä Maaseudun kehittämissyhistys Mansikka ry:n, Soisalo-opiston kanssa monipuolisen teatterifestivaaliviikonlopun Suonenjoella 15. - 17.9.2017. Viikonloppuun sisältyi työpajoja perjantaina ja lauantaina, sekä useita teatteriesityksiä koko viikonlopun ajan.

Työpajoissa oli mahdollista päästä harjoittelemaan hyvin eriytyisiä teatterintekemisen tapoja ja –tekniikoita eri asiantuntijoiden opastuksella. Työpajojen vetäjät olivat pääasiassa sisäsavolaisia esittävien taiteiden ammattilaisia, jotka vetivät viikonlopun aikana mm. improvisaatio-, käsikirjoitus-,

Projektikoordinaattori Annukka Nurmi.

Varjoteatterityöpajalaiset ja työpajan opettaja Katerina Kodysová

esineteatteri- ja äänimaailma/rytmiikkatyöpajoja.

Viikonloppu rytmittyi työpajojen ja teatteriesitysten vuorottelulla. Tämä onnistui hienosti, sillä festivaalin päätoimipaikkana toimineella Suonenjoen vanhalla lukiolla oli tilaa eri toiminnoille aina työpajoista esitysten kautta muonitukseen. Teatteriesitysten pitopaikkoina toimivat vanhan lukion sali sekä auditorio, minkä lisäksi lauantai-iltana nähtiin ammattiteatterivierailu Vanhamäen Syke-talossa. Tuolloin Teatteri Fennica esitti reilun tunnin mittaisen esityksen Nikolai Gogolin teoksesta Viikset. Esitys keräsi 93 katsojaa.

Tuokiokuva Teatteri Fennican esityksestä.

Kaiken kaikkiaan viikonlopun aikana nähtiin huikeat 14 eri teatteriesitystä. Perjantai-illan aloitti Teatteri Lumon esitys Liisa Ihmemaassa, mikä keräsi yhteensä 115 hengen yleisön, mikä tarkoittaa sitä, että vanhan lukion auditorio oli ääriään myöten täynnä.

Lauantaina vuorossa oli peräti seitsemän esityksen teatterimaraton iltapäivällä työpajatyöskentelyjen päätyttyä. Esiintyjinä oli pääasiassa sisäsavolaisia teatteriryhmiä.

Yhteensä teatterimaratonin esityksiä seurasi 429 katsojaa. Lauantai-illan kruunasi jo aiemmin mainittu ammattiteatterivierailu Vanhamäellä.

Lauantain teatterimaratonin aikana esiintynyt Suonenjoen Teatraali esitti Anna-Leena Härkösen tekstiin perustuvan näytelmän Rantarouvat.

Sunnuntaina nähtiin myös yhteensä viisi eri esitystä; näistä mainitsemisen arvoinen on tšekkiläisen Teatteri Stonarovin esitys, johon oli järjestetty tulkkaus englanniksi ja suomeksi.

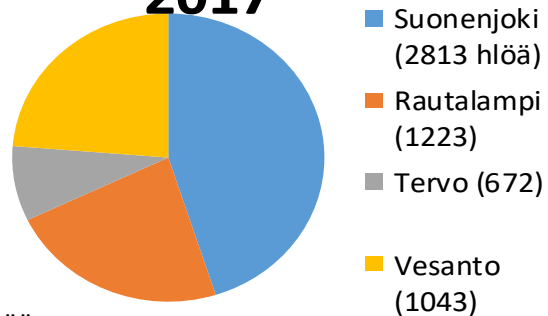

Tšekkiläisen Teatteri Stonarovin iloinen porukka yhteiskuvassa.

Yhteensä teatterifestivaaliviikonlopun esityksiin ja työpajoihin osallistui kaiken kaikkiaan 1043 ihmistä. Teatterifestivaalin käytännön järjestelyt saivat paljon kiitosta, ja niin osallistujat kuin yleisökin toivoi tapahtumalle jatkoa. Myös teatteriharrastajat tutustuivat toisiinsa ja saivat arvokasta kokemusta ja kontakteja.

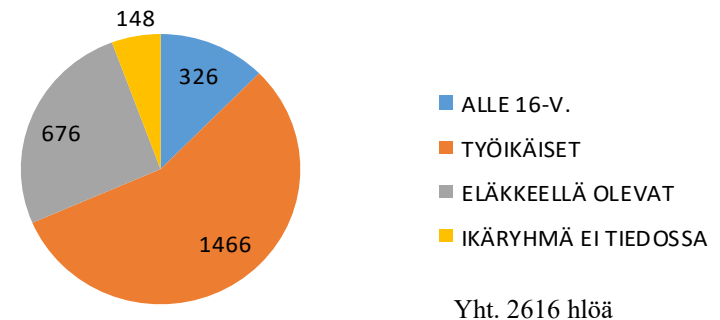
Kurssilaiset kunnittain

2017

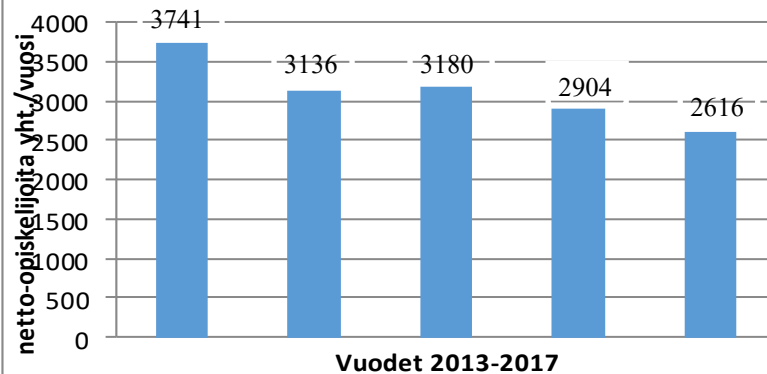
Yht. 5751 hlöä

Netto-opiskelijat ikäryhmittäin v. 2017

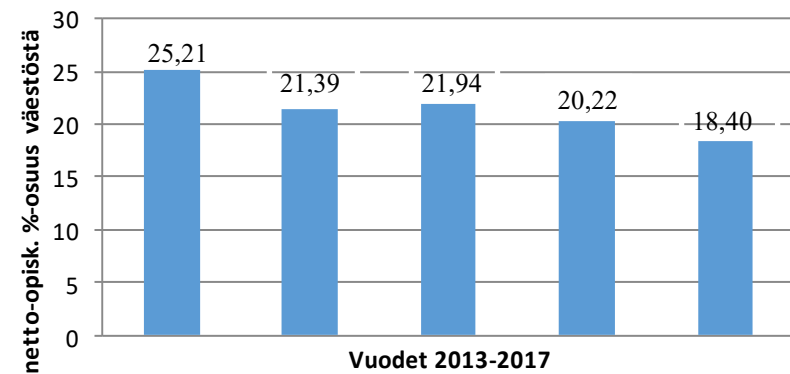

Yht. 2616 hlöä

Netto-opiskelijat, 5v. seuranta

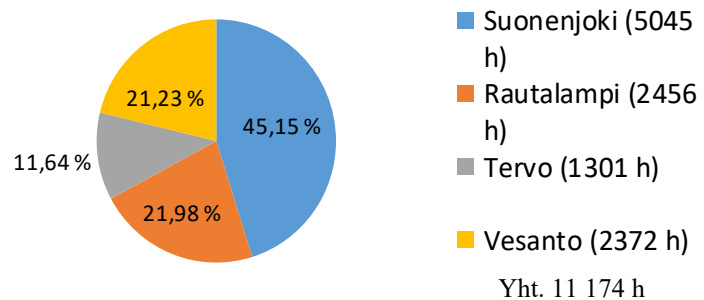
Netto-opiskelijoiden %-osuus väestöstä, 5v. seuranta

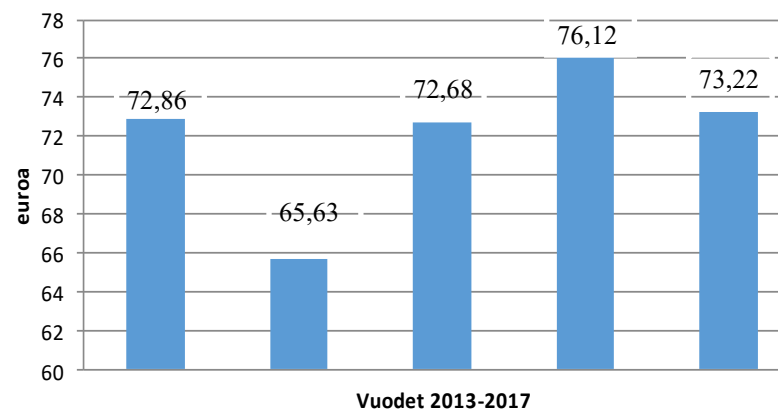
Opetustunnit ja kurssilaiset ainealueittain 2017

	Suonenjoki		Rautalampi		Tervo		Vesanto	
Aine	Opiskelijat	Opetustunnit	Opiskelijat	Opetustunnit	Opiskelijat	Opetustunnit	Opiskelijat	Opetustunnit
Historia, yhteiskunta	272	32	0	0	0	0	0	238
Psykologia, kasvat	0	0	0	0	0	0	0	0
Terveydenhoito, ensiapu	18	46	0	0	0	0	0	0
Musiikki	358	1416	351	1210	164	415	299	1147
Kielet	233	726	10	46	39	138	22	72
Tietotekniikka	62	34	26	44	0	0	20	48
Esittävä sana– ja näyttä- mötaide, kirjallisuus	149	422	24	38	24	124	21	87
Kuvataiteet, muotoilu	43	120	77	243	5	12	51	207
Kädentaidot	262	864	79	270	66	255	133	398
Tanssi ja liikunta	1589	1108	572	461	314	307	291	267
Koti– ja puutarhatalous	15	9	0	0	0	0	0	0
Muu koulutus	77	108	0	84	0	16	0	106
Tilauskurssit	59	63	0	0	0	0	11	16
Luennot, konsertit jne.	2999	97	939	60	332	34	1099	24
Kurssilaiset yhteensä	3129	5045	1139	2456	612	1301	848	2372
Kaikki osall. yhteensä	6128		2078		944		1947	

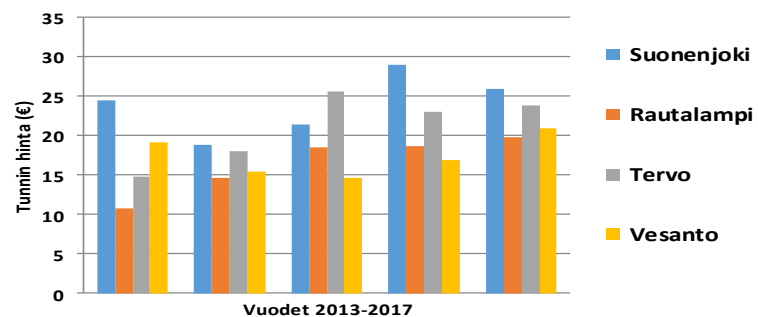
Opetustunnit v. 2017 kunnittain

Opetustunnin hinta (€)

Tuntihinta per kunta v. 2013-2017

Opiston näkyvyys mediassa (lehdet, internet, radio, tv)

